

ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

ePooki 3/2020

Avoimet ovet tukevat nuorten urasuunnittelua

Saarinen Susanna, Kokkonen Minna, Pennanen Heidi, Rähä Sanna, Jussila Aino-Liisa
18.2.2020 ::

Nuoren ammatinvalinta on pitkä prosessi, johon vaikuttavat monet asiat. Sosiaalinen media on nousemassa yhä suurempaan rooliin urasuunnitelmia tekevän nuoren tiedonhaussa ja vaarana on, että nuoret tekevät valintoja liian suppean tiedon perusteella. Osin nuoret tekevät yhteishaun valintansa jopa sattumanvaraisesti. Tietoa ja tukea siis tarvitaan ja sitä oli tarjolla Oulun ammattikorkeakoulun Avoimet ovet -tapahtumassa Kontinkankaan kampuksella 6.–7. marraskuuta 2019.

KUVA: Roukala Aki

Johdanto

Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk) järjestää joka syksy Avoimet ovet -tapahtuman. Tapahtumassa vierailijat saavat tietoa eri tutkinto-ohjelmista ja siitä, millaista opiskelu kullakin alalla on. [1] Tapahtumassa vierailee abiturientteja ja muita uravalintaa pohtivia henkilöitä. Nuorten uravalintoihin vaikuttavat monet asiat, kuten vanhemmat, kaverit, koulun antama opinto-ohjaus, oppilaitoksen sijainti, yhteiskunnan valtavirta ja epävarmuus toiveammattista [2]. Nuorten oma-aloitteinen tiedonhaku opiskeluvaihtoihin liittyvissä asioissa on viime vuosina vähentynyt ja median rooli sen sijaan kasvanut [3]. Ammatinvalinnassa tärkeää on nuoren auttaminen, tukeminen ja ohjeistaminen ammatteihin liittyvän informaation lähteille [4].

Nuorten urasuunnittelu

Jatkokoulutus- ja uravalinta ei ole yksiselitteinen päätös [4]. Nuoren urasuunnittelu on pitkä prosessi, johon sisältyy epävarmuuden tunnetta ja jossa on oltava valmis muutoksiin. Lukion opinto-ohjauksen tavoitteena on auttaa opiskelijoita tunnistamaan omat vahvuutensa, edistää opintojen etenemistä ja tukea elämänsuunnittelutaitoja uravalintoihin liittyen. [5] Koulun antama opinto-ohjaus on tärkeä urasuunnittelun tukija. Hyvän ohjauksen avulla nuori voi helpommin tutustua eri ammatteihin ilman vanhempien, ystävien tai yhteiskunnan asettamia paineita. [6]

Valinta tehdään tietynä aikana tietyssä elämänvaiheessa, mutta se ei ole pysyvä päätös, vaan vaatii usein uudelleen tarkastelua ja arviointia. Nuorten jatkokoulutusvalintaan vaikuttaa Heinosen [4] mukaan neljä kategorialla, jotka ovat itsetuntemus, informaatio, tukiverkosto ja käytännön asiat. Nämä tekijät joko tukevat, vahvistavat tai muuttavat nuorten valintaa. Avoimet ovet -tapahtumassa usein myös jo opiskelupaikan saaneet nuoret hakevat tietoa toisista aloista. He saavat mahdollisuuden punnita tekemäänsä valintaa ja uudelleen suuntautumisen tarvetta ja mahdollisuuksia.

Lukiossa opinto-ohjaukseen kuuluu tutustuminen jatko-opiskeluun eli niin sanotut korkeakoulukurkistukset. Niiden avulla opiskelija voi vertailla jatko-opintoihin liittyviä vaihtoehtoja omien suunnitelmien ja valintojen tueksi. [7] Osa abiturienteista kuitenkin kokee, ettei heillä ole riittävästi tietoa eri koulutusvaihtoehtoista ja että lukiossa kerrotaan vain suosituimmista koulutusvaihtoehtoista. Nuoret tietävät tietoa olevan internetissä, mutta he eivät välttämättä motivoitu etsimään sitä. Selkein käsitys alavalinnasta on niillä nuorilla, joille tulevaisuuden ammatti on tuttu esimerkiksi sukulaisten kautta. Monet nuoret pohtivat nykyään myös koulutuksen valintamenettelyn vaikutuksia ammatinvalintaan, koska he näkevät oman koulumenestyksen olevan yhteydessä jatko-opintoihin pääsyyn. [8]

Lukiolaisten kokemuksia opinto-ohjauksesta selvittäneessä tutkimuksessa kävi ilmi, että nuoret kaipaivat enemmän tietoa eri koulutusvaihtoehtoista. Opinto-ohjaus antoi kyllä jonkin verran tietoa vaihtoehtoista, mutta ei riittävästi. [6] [8] Avoimet ovet -tapahtuma vastaa hyvin tähän tarpeeseen. Vierailija näkee pisteitä kiertäessään konkreettisesti koko kampuksen opetustarjonnan ja pääsee halutessaan keskustelemaan opiskelijoiden kanssa syvemmin kiinnostusta herättävästä tutkinto-ohjelmasta ja esittämään kysymyksiä.

Nuoret ajassa -tutkimuksen haastattelujen perusteella suuri osa nuorista tekee yhteishaussa valintansa melko sattumanvaraisesti, vaikka palveluita rakennetaan sillä oletuksella, että nuoret tekevät valintoja rationaalisten tavoitteiden pohjalta. [2] Tarvetta tiedolle ja ohjaukselle siis on.

Nuorten tulevaisuus -raportin 2019 [3] mukaan nuoret pitävät esikuvinaan perhettä, muita lähipiirin henkilöitä, julkisuuden henkilöitä, artisteja ja urheilijoita. Opiskeluun liittyvän tiedonhaun kanavana Google ja Opintopolku.fi ovat kärjessä, mutta niiden suosio on laskussa. Nousussa sen sijaan ovat sosiaalisen median kanavat, joista tärkein on Youtube. Myös Instagramin ja Snapchatin suosio opiskeluun liittyvän tiedon lähteinä on kasvussa. Raportissa mainitaankin uhkana, että sosiaalisen median tietotulva tekee nuoret passiivisiksi tiedonhaussa. Verkostoyhteiskunnan vaatimukset voivat myös aiheuttaa ahdistusta alavalinnan suhteen, joten nuoria ei pitäisi jättää pohdintojensa kanssa yksin.

Lukiolaistytöistä 78 % ilmoitti, että alavalinnan ajattelu stressaa heitä. Pojista 59 % koki stressiä alavalinnasta. Amatillisia opintoja suorittavista liiki puolet (48 %) suunnittelee jatko-opintoja ammattikorkeakoulussa, vaikka valtaosa aikookin hakea töitä saatuaan amatilliset opinnot valmiiksi. Lähes puolet ammattikoululaisista kuitenkin pitää varteenotettavana vaihtoehtona opiskelun jatkamista ammattikorkeakoulussa. Lukiolaisten suunnitelmissa ammattikorkeakoulu on menettänyt houkuttelevuuttaan viimeisen vuosikymmenen aikana. Nuorten tulevaisuus -raportin mukaan lukiolaisista 81 % aikoo yliopistoon ja vain 38 % tähtää ammattikorkeakouluun. Vielä kymmenen vuotta sitten yliopistoon tähtäsi 72 % ja ammattikorkeakouluun 52 %. [3]

KUVA: Roukala Aki

Avoimet ovet -tapahtuman suunnittelu ja toteutus

Kontinkankaan kampuksen opiskelijat osallistuivat Avoimet ovet -tapahtuman järjestelyihin Tutkiva kehittäminen -opintojakson projektityön osiossa. Tilajärjestelyt, esittelypisteiden organisointi ja aulapalveluiden suunnittelu aloitettiin syyskuussa projektityönä. Opiskelijoiden vastuulla oli myös tapahtuman palautekysely. Osa ryhmästä laati sisältöä oman tutkinto-ohjelman esittelypisteelle ja osa hoiti yhteydenpidon esittelijöihin. Projektityöskentelyn perusteita harjoiteltiin järjestämällä suunnittelupalavereja pöytäkirjoineen ja laatimalla kirjalliset projektisuunnitelmat kustakin osaprojektista.

Avoimet ovet -tapahtuma näkyi Kontinkankaan kampuksen arjessa kahden päivän ajan. Opiskelijat pitivät aulatiloihissa omien tutkinto-ohjelmien esittelypisteitä ja vastasivat vierailijoiden kysymyksiin omasta koulutuksesta ja siihen johtavista opinnoista. Vierailijat pääsivät myös tutustumaan sosiaali- ja terveysalan harjoitusluokkiin ja oppimisympäristöihin, joissa harjoitellaan esimerkiksi kuntoutusta esteettömässä ympäristössä tai tehohoitopotilaan hoitoa. Työnäytökset antoivat vieraille tietoa siitä, millaista harjoitustunneilla opiskelu on.

KUVA: Oulun ammattikorkeakoulu

Arviointitulokset

Röntgenhoitajaopiskelijat tekivät palautekyselyn Avoimet ovet -päivistä. Sähköiseen kyselyyn vastasi 148 vierailijaa. Suurin osa vierailijoista oli lukiolaisia, ammattioppilaitosten oppilaita sekä korkeakouluopiskelijoita. Vierailijoiden joukossa oli myös joitakin kolmoistutkinnon suorittajia, opinto-ohjaajia ja työssä käyviä henkilöitä. Kaikki Oamkin tutkinto-ohjelmat olivat esillä Avoimet ovet -päivässä. Eniten vierailijoita kävi tutustumassa ensihoitaja-, sairaanhoitaja ja kättilökoulutusten esittelypisteisiin. Palautteen perusteella vähiten vierailijoita kiinnostivat optometrian, bioanalytiikan ja suun terveydenhuollon tutkinto-ohjelmat.

Kyselyssä tiedusteltiin, muuttiko tapahtuma kävijän käsitystä eri tutkinto-ohjelmista. 36,5 %:lla käsitys oli muuttunut laajentaen käsitystä opinnoista. Vastaajat olivat yllättyneitä eri alojen monipuolisuudesta ja saivat uutta tietoa jo valmiiksi itseään kiinnostaneista koulutuksista. Ohessa kolmen vastaajan kommentit siitä, miten käsitys koulutuksista muuttui vierailun aikana:

- » En tiennyt, että optometristeilla kuuluu työnkuvaan myös sairauksien löytäminen.
- » Yllätyin sosionomin työn laajuudesta.
- » Ala, joka aluksi tuntui kiinnostavalta, vaihtui toiseen vielä kiinnostavampaan.

Tutkinto-ohjelmien esittelyissä vierailijoita kiinnostivat mahdollisuus tutustua asioihin konkreettisesti, opiskelijoiden omat kokemukset ja kertomukset opinnoista, monipuoliset ja mielenkiintoiset tutkinto-ohjelmien esittelypisteet ja niillä esillä olleet havainnollistavat välineet. Kyselystä nousi seuraavia kommentteja:

- » Ei ollut pelkästään jotain diaesitystä vaan näytettiin myös käytännössä mitä tehdään.
- » Näki kuinka toimitaan "oikeassa" tilanteessa.
- » Visuaalisuus, runsaat havainnollistavat välineet.

Oamkin opiskelijat saivat hyvää palautetta kyselyyn vastanneilta. Parhaiten vierailijoilla oli jäänyt mieleen esittelijöiden hyvä yhteishenki ja ystävällisyys. Tapahtuman kehittämiseen kyselyn vastaajat antoivat hyviä ideoita. Moni toivoi väljempiä tiloja esittelypisteille sekä lisää selkeyttä esittelykierrosten ja kuljetusten aikatauluihin. Kysymykseen "Kuinka todennäköisesti valitset Oulun ammattikorkeakoulun yhteishaussa?" 40,5 % vastasi kyllä ja 31,8 % vastaajista harkitsi hakemista.

Johtopäätökset

Nuoren urasuunnittelu on pitkä prosessi, johon sisältyy epävarmuuden tunnetta. Lukion opinto-ohjaus auttaa opiskelijoita tunnistamaan omat vahvuutensa ja tukee uravalintoja. Hyvän ohjauksen avulla nuori voi helpommin tutustua eri ammatteihin ilman vanhempien, ystävien tai yhteiskunnan asettamia paineita. Lisäksi ammattikorkeakoulujen järjestämät korkeakoulukurkistukset, avoimet ovet ja erilaiset vierailut sekä koulutuksiin tutustumisjaksoit selkiyttävät nuoren urasuunnittelua.

Vuoden 2019 Avoimet ovet -tapahtumassa kävi useita satoja vierailijoita Pohjois-Suomen lukioista ja ammattioppilaitoksista. Tapahtumassa kerätyn palautteen pohjalta voidaan todeta, että kävijöiden käsitykset sosiaali- ja terveysalan koulutuksista laajenivat. Palaute osoitti myös, että kävijöitä suorastaan ihmetytti ammattien monipuolisuus.

Lähteet

1. [^]Oulun ammattikorkeakoulu. 2019. Avoimet ovet. Oulu. Hakupäivä 25.11.2019.
<https://www.oamk.fi/fi/oamk/oamkissa-tapahtuu/avoimet-ovet>
2. ^{^ ab}Hinkula, L. 2018. Valitseeko nuori opiskelupaikkansa itse? Ei läheskään aina, sanovat tutkijat. Yle-Uutiset 26.4. Hakupäivä 18.10.2019.
<https://yle.fi/uutiset/3-10150983>
3. ^{^ abc}TAT. 2019. Kun koulu loppuu. Nuorten tulevaisuusraportti 2019. Hakupäivä 18.10.2019.
<https://www.kunkoululoppuu.fi/assets/uploads/2019/05...>
4. ^{^ abc}Heinonen, V. 2014. Lukiolaisten jatkokoulutus- ja uravalinnat. Jyväskylän yliopisto. Opinnäytetyö. Hakupäivä 21.1.2020.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/45480/1...>
5. [^]Kirstinä, A. 2019. Mihin sitten lukion jälkeen? Abiturienttien kokemuksia opinto-ohjauksesta. Lapin yliopisto. Opinnäytetyö. Hakupäivä 25.11.2019.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019091127872>
6. ^{^ ab}Karvonen, S. 2013. Lukion opinto-ohjaus nuoren urasuunnittelun tukijana. Tampereen yliopisto. Opinnäytetyö. Hakupäivä 18.10.2019.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-23537>
7. [^]Opetushallitus. 2019. Opinto-ohjaus lukiossa. Hakupäivä 18.10.2019.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opinto-ohjaus-lukiossa>
8. ^{^ abc}Heikura, S.-M. 2019. Lukiosta korkeakouluun: nuorten käsityksiä koulutusvalintaan vaikuttavista tekijöistä. Oulun yliopisto. Opinnäytetyö. Hakupäivä 25.11.2019.
<http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201905252101.pdf>

Metatiedot

Nimeke: Avoimet ovet tukevat nuorten urasuunnittelua

Tekijä: Saarinen Susanna; Kokkonen Minna; Pennanen Heidi; Rähä Sanna; Jussila Aino-Liisa

Aihe, asiasanat: ammatinvalinta, koulutusvalinnat, lukiolaiset, neuvonta, nuoret, urasuunnittelu

Tiivistelmä: Nuoren urasuunnittelu on pitkä prosessi, johon sisältyy epävarmuuden tunnetta. Nuorelta edellytetään valmiutta muutoksiin urasuunnitteluprosessin aikana. Lukion opinto-ohjaus auttaa opiskelijoita tunnistamaan omat vahvuutensa ja tukee heidän uravalintojaan. Hyvän ohjauksen avulla nuori voi helpommin tutustua eri ammatteihin ilman vanhempien, ystävien tai yhteiskunnan asettamia paineita. Siksi Oulun ammattikorkeakoulussa on järjestetty useamman vuoden ajan Avoimet ovet -tapahtuma.

Sosiaali- ja terveysalan opiskelijat osallistuvat tapahtuman järjestelyihin omien opintojensa puitteissa. Vuoden 2019 tapahtumassa kävijöitä oli paljon Pohjois-Suomen lukioista ja ammattioppilaitoksista. Kerätyn palautteen pohjalta voidaan todeta, että kävijöiden käsitykset sosiaali- ja terveysalan koulutuksista laajenivat tapahtumaan osallistumisen ansiosta. Myös ammattien monipuolisuus ihmetytti kävijöitä.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamäärä: Julkaistu 2020-02-18

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe202002064758>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-NC-ND 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Saarinen, S., Kokkonen, M., Pennanen, H., Räihä, S. & Jussila, A-L. 2020. Avoimet ovet tukevat nuorten urasuunnittelua. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 3. Hakupäivä xx.xx.xxxx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe202002064758>.